

Wissing, Megchelen

25 februari 2016

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

SLINGELAND ZIEKENHUIS

LOCATIE A18, AFRIT 4

Deze locatie heeft de (potentiële) kwaliteit als groene, gezonde helende omgeving. De komst van het ziekenhuis is van invloed op het aanwezige landschap en de (potentiele) waarde van het gebied. De landschappelijke inpassing van het ziekenhuis en gerelateerde functies gaat om landschap én ruimtelijke beleving.

Colofon

Dit rapport is opgesteld door Wissing beheer / NL Greenlabel:

Duurzame ontwikkeling buitenruimte
Nico Wissing en Lodewijk Hoekstra
088 – 100 18 10

Julianaweg 22
7078 AR Megchelen
088-100 18 00

office@nlgreenlabel.nl, www.nlgreenlabel.nl

Wijze van citeren:

“Landschappelijke inpassing Slingeland Ziekenhuis,
Locatie A18 afrit 4, Wissing Megchelen, 25 februari 2016”

Bestandsnaam:

SZA1804_1610-3_Landschappelijke inpassing

Clausule

De afbeeldingen zoals opgenomen in deze rapportage mogen niet zonder schriftelijke toestemming van de auteurs en/of opdrachtgever gedeeld worden met derden. De afbeeldingen en kaarten zijn weergaven van de landschappelijke inpassing van de nieuwbouw door het Slingelandziekenhuis: A18 afrit 4.

De landschappelijke inpassing is 23 februari 2016 (in Concept) gepresenteerd aan de projectgroep “Natuur en landschap, nieuwbouw Slingeland Ziekenhuis”, waarin vertegenwoordigd waren: de gemeente Doetinchem, de provincie Gelderland, het waterschap Rijn en IJssel en het Slingeland Ziekenhuis. Destijds voorgestelde aanvulling of wijziging qua inhoud en vormgeving zijn verwerkt.

Aanpassing oktober 2016:

Toevoeging: colofon, clausule, hoofdstuk 1 en samenvatting.

Wijziging: voorwoord, 2.4. Barrières en zichten, 4.4. Verdeling functies en 4.5. Inpassing ziekenhuis.

Inhoud

Colofon	2
Clausule	2
Inhoud	3
Voorwoord.....	4
Leeswijzer	4
1. Plangebied	5
1.1. Groene omgeving.....	5
1.2. Beschrijving plangebied	5
1.3. Impressie van het plangebied	6
2. Landschapsanalyse	7
2.1. Bodem en hoogte.....	7
2.2. Landschapshistorie.....	8
2.3. Huidige structuur	9
2.4. Barrières en zichten	10
2.5. Ruimtelijke eenheden	11
2.6. Verkeer.....	12
2.7. Natuurbeleid	12
3. Visie ziekenhuis	13
3.1. Nieuw ziekenhuis	13
3.2. Uitgangspunten.....	13
4. Landschappelijke inpassing ziekenhuis	14
4.1. Aandachtsgebied:.....	14
4.2. Ruimtelijk kader	14
4.3. Positionering	15
4.4. Verdeling functies	16
4.5. Inpassing ziekenhuis.....	17
4.6. Inpassing terreininrichting	18
4.7. Duurzaamheid	18
4.8. Natuurontwikkeling	19
5. Samenvatting.....	20
5.1. Ruimtelijk kader	20
5.2. Randvoorwaarden.....	20
5.3. Plankaart randvoorwaarden landschappelijke inpassing	21

Voorwoord

Deze landschappelijke inpassing is geschreven voor de komst van het Slingeland Ziekenhuis naar de locatie A18, afrit 4. Dit document beschrijft de uitgangspunten die vanuit landschappelijke inpassing mee te geven zijn aan de invulling van deze locatie. Vanuit de (historische) context wordt benoemd wat de randvoorwaarden zijn voor de situering van het ziekenhuis en gerelateerde functies, zodat dit op zodanige wijze uitgewerkt kan worden waarmee het past bij het omringende landschap.

Voorafgaand aan het bestemmingsplan is ontwerpend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke invulling van het ziekenhuisterrein en de omgeving, ter controle van de vlakken die op globale wijze worden weergegeven in het bestemmingsplan. Vanuit de gemeente wordt middels een ruimtelijk kader aangegeven wat zij als 'zorgvuldig' en 'passend' ervaart. Het ruimtelijk kader bestaat uit richtinggevende voorwaarden voor de ontwikkeling van het ziekenhuis op de A18-locatie.

Vanwege de ligging van het plangebied in de GO zijn op diverse schaalniveaus natuurbeleid, doelen en kansen onderzocht en besproken met deskundigen. De bevindingen voor natuur zijn genoteerd in de visie op natuurontwikkeling¹. In deze visie wordt vanuit de achtergrond van het beleid een mogelijke invulling gegeven van natuurontwikkeling, die in het kader van de Groene Ontwikkelingszone (GO) aan het bestemmingsplan van het ziekenhuis gekoppeld is. Op de kaart zijn mogelijke maatregelen schetsmatig ingetekend om de sfeer van de ontwikkelingen aan te geven.

“Er zal een aparte uitwerking plaatsvinden op het niveau van een landschaps- en ecologisch ontwerp en inrichtingsplan. Dit plan zal betrekking hebben op het volledige plangebied. Aan de hand van het definitief ontwerp voor de buitenruimte worden nadere afspraken gemaakt tussen de gemeente en het Slingeland Ziekenhuis over eventuele afbakening van private, semiopenbare en volledig openbare ruimte in samenhang met de vaststelling van de mogelijkheden en wensen ten aanzien van onder meer eigendomssituatie, financiering en beheer & onderhoud.”²

De plannen voor het ziekenhuis respecteren de structuren die in (de geschiedenis van) deze plek verankerd zijn. Het landschap is onderlegger voor de inrichting en de natuur biedt een inspiratiebron voor een groener en duurzamer ziekenhuis, waarmee de verweving tussen gebouw en omgeving optimaal wordt. De 'landschappelijke inpassing' van het gebouw begint in dit proces al bij de start. De inpassing biedt kansen voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, herstellen van historische landschappelijke structuren, verhogen van de biodiversiteit en het realiseren van een gezonde groene leefomgeving.

Leeswijzer

Voor een goede landschappelijke inpassing is kennis van het gebied het belangrijkste uitgangspunt. Dit rapport start met een korte kennismaking, daarna volgt in hoofdstuk twee een uitgebreide analyse van de huidige situatie. Per onderzocht aspect wordt meteen een doorkijk gegeven hoe dit van invloed is op de landschappelijke inpassing. In hoofdstuk drie wordt de visie en uitgangspunten van het Slingeland Ziekenhuis voor de nieuwbouw op deze locatie verteld vanuit het perspectief "landschap". In hoofdstuk vier worden de aspecten uit de analyse toegepast op de inpassing van de nieuwe functie op deze locatie: het Slingeland Ziekenhuis. Hoofdstuk 5 vat het voorgaande samen.

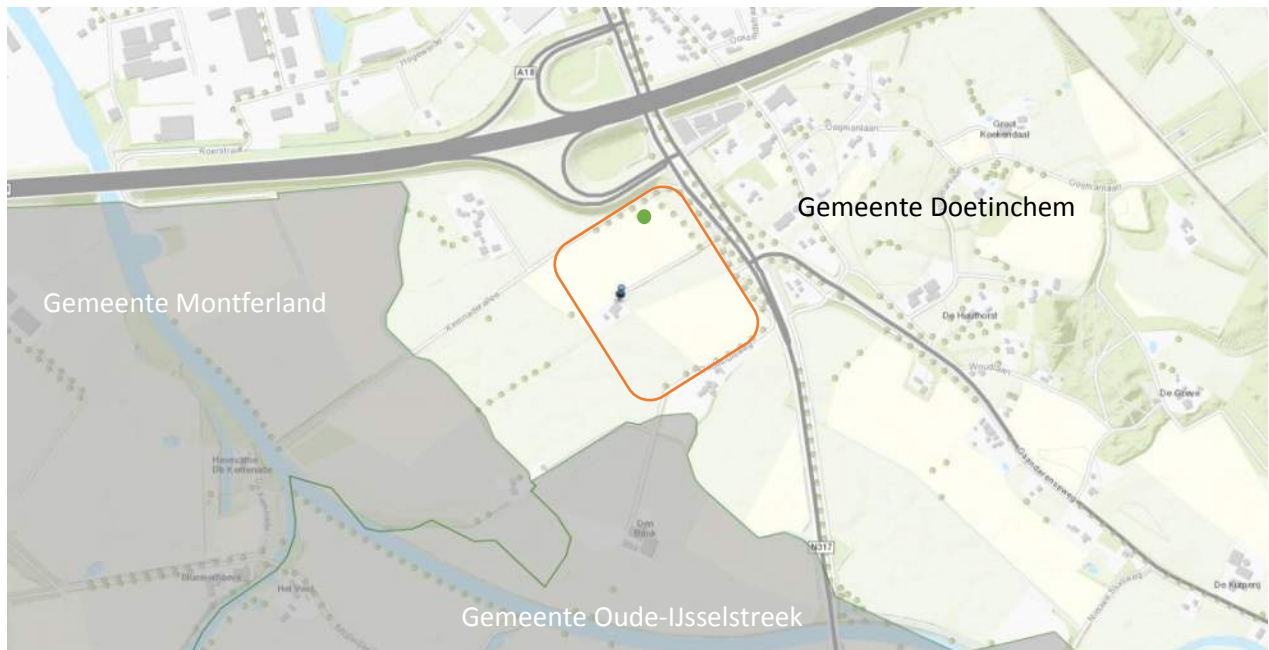
¹ Visie Natuurontwikkeling Slingeland Ziekenhuis, Locatie A18 afrit 4, Wissing Megchelen, 25 februari 2016

² bron: Nota van uitgangspunten, versie 12 februari 2016, Pieterse Terwel Grevink (ptg advies).

1. Plangebied

1.1. Groene omgeving

Het plangebied van het toekomstige Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem (provincie Gelderland) is gelegen nabij de Oude IJssel en naast de A18, afslag 4. Het Slingeland Ziekenhuis heeft gekozen voor deze locatie, op basis van een locatiestudie. De aspecten bereikbaarheid, toekomstbestendigheid en belevingswaarde van gebouw en terrein zijn maatgevend geweest in de keuze.

Afbeelding 1: aanduiding locatie ziekenhuis (oranje kader) – kaart: <https://qemdoet.maps.arcgis.com> (selectie monumenten + bijzondere bomen)

Figuur een geeft de nieuwe locatie weer, gelegen in de driehoek van drie gemeentes. Deze plek heeft de groene uitstraling van rust en ruimte die kenmerkend is voor deze regio. Zoals aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, heeft groen diverse positieve effecten op de leef- en werkomgeving van mensen en draagt bij aan het genezingsproces van patiënten. Dit biedt diverse kansen. Voor het Slingeland Ziekenhuis als helende omgeving met positieve effecten op het genezingsproces, het imago, het personeel en de relatie met de omgeving. Voor de omgeving biedt de komst van het ziekenhuis kansen (als impuls) voor ontwikkelingen op gebied van natuur, landbouw, water en landschap.

1.2. Beschrijving plangebied

Het huidige gebruik door de landbouw heeft in de loop der tijd een verschraling opgeleverd in de soortenrijkdom en het verdwijnen van landschappelijke structuren. Zie ook de foto's op de volgende pagina. De graslanden ogen monotoon en zijn grotendeels ontdaan van microreliëf. De aanwezige greppels/ slootjes hebben steile oevers. In afbeelding 1 zijn enkele kenmerkende elementen zichtbaar: De aanwezige beplantingselementen, zoals bosjes en struweel, zijn verspreid over het gebied en veelal gefragmenteerd. Er is een 'bijzondere boom' aanwezig op het terrein met een beschermde status (zie de dikke groene stip). Het betreft een zomereik, *Quercus Robur* (1925), die als beeldbepalende / karakteristieke houtopstand is vastgelegd in de bomenverordening gemeente Doetinchem 2010. Er zijn verspreid enkele woonerven aanwezig. Eén boerderij, de Kemnaderallee 5, is een gemeentelijk monument (zie blauwe punaise). De in 1783 gebouwde bakstenen Hallehuis-boerderij bekend als 't IJsseltje, is opgenomen vanwege de fraaie harmonische architectuur en landschappelijke waarde.

1.3. Impressie van het plangebied

Aan de hand van een aantal foto's wordt enkele - voor natuurontwikkeling interessante - landschappelijke onderdelen van de huidige situatie benoemd; houtige elementen, watergang en gebruik van maaiveld. De selectie is verzameld bij afbeelding 2 geeft een impressie van het plangebied.

Zicht op het plangebied vanaf de Oude Sluisweg en een fragment van een bomenrij/ bosje met o.a. Elzen

Hoek Ettenseweg / Kemnaderallee, met zicht op de kavel met gras en resten van een houtwal, o.a. Elzen en Eiken

(Fiets)pad Kemnaderallee / Boekeltweg zicht Ettenseweg en naar Kemnade, "de bijzondere boom" in de maisakker

Zicht op de boerderij vanaf de Boekeltweg op de overgang van akker naar weiland en de Harreveldse tochtsloot

Afbeelding 2: Impressie plangebied, M. Naaijer-Los, februari 2016

2. Landschapsanalyse

2.1. Bodem en hoogte

Het plangebied ligt in de stroomvlakte van de Oude IJssel dit is af te lezen uit de bodemtypes in het gebied. Daar waar oude lopen van de rivier hebben gestroomd is de bodem kleilig, met daartussen zavelige rivierduinen. De hogere duinen zijn zandig. De bebouwing bevindt zich van oudsher vooral op de zandige gronden. De locatie van het nieuw te bouwen ziekenhuis ligt op klei, zie afbeelding 3.

Afbeelding 3: Kaart bodem / geomorfologie, plangebied indicatief weergegeven met rode stippellijn

In de omgeving is verschil in hoogte afgelezen uit het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN), zie afbeelding 4. Richting de Oude IJssel loopt het terrein iets af. Met een lager gelegen gedeelte t.b.v. de oude rivierloop (tussen de historische boerderij en de Harreveldse broekloop). Wegen en kavelranden in het landbouwgebied liggen verhoogd. De Ettenseweg (N317) ligt hoger, dit is het maatgevend peil. Voor de landschappelijke inpassing wordt gezocht naar de van nature meest geschikte plek voor de diverse functies. Zo nodig wordt het maaiveld verhoogd of verlaagd om water te bufferen en overlast vanaf de Oude IJssel te voorkomen. Watersnood in situatie van een dijkdoorbraak van de grote rivieren wordt in de organisatie van het gebouw meegenomen, maar niet in de landschappelijke inpassing.

Afbeelding 4: Kaart AHN met hoogtes in kleur (vlakken met meer geel zijn hoger) en massa in reliëf (schaduwen)

³ Uit modellen van het Waterschap Rijn en IJssel "is op te maken dat bij overstroming van de Oude IJssel het plangebied wordt getroffen door een zeer beperkte mate van wateroverlast. Bij de inrichting van het plangebied (het inrichtingsplan) zal rekening gehouden worden met de waterhoogtes, zoals vermeld in de rapportage van het WRIJ. "bron: nota van uitgangspunten, versie 12 februari 2016, Pieterse Terwel Grevink (ptg advies).

2.2. Landschapshistorie

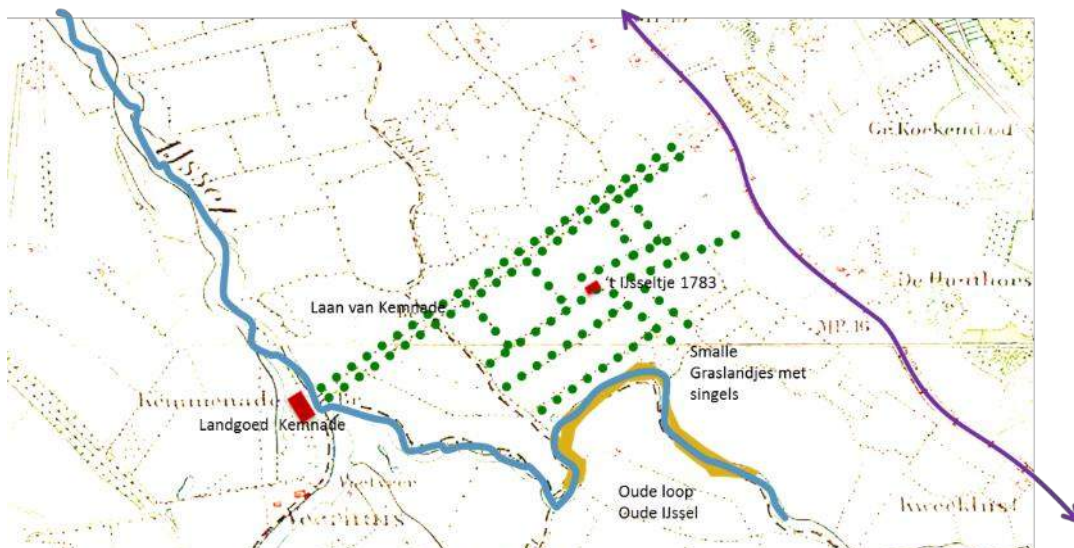
De historie van het landschap is nog te herkennen in de hoofdstructuren. In de verkaveling op de kaart uit 1850 is de diversiteit in omgevingsinvloeden zichtbaar, zie afbeelding 5. Er is een zonering vanaf de Oude IJssel tot aan de rivierduinen te zien: langs de rivier (blauw) zijn diverse bosjes, daarna (groen) zijn de kavels lang en haaks op de waterloop (hooilanden), daarna (geel) de kavels kleiner en divers in richting (deels akker, deels weide). Onderaan de rivierduinen de wegen en bebouwing, op de duinen (bruin) kleine kavels, half ingesloten door bos (donkergroen)

Afbeelding 5: Schematische weergave historische landschapsstructuren gebaseerd op historische kaart 1858

In het plangebied wisselt de richting van de historische landschapsstructuur zich van langgerekte kavels haaks op de rivier naar kavels met verschillende richtingen, zie afbeelding 6.

Voor landschappelijke inpassing van nieuwe functies, met name opgaande elementen, is de oude structuur het uitgangspunt, zo mogelijk geoptimaliseerd met nieuwe beplantingselementen op historisch logische locaties. Deze nieuwe structuren moeten aansluiten op ontwikkelingen ten bate van het herstel van het kleinschalige landschap en het versterken van (potentiële) natuurwaarden⁴.

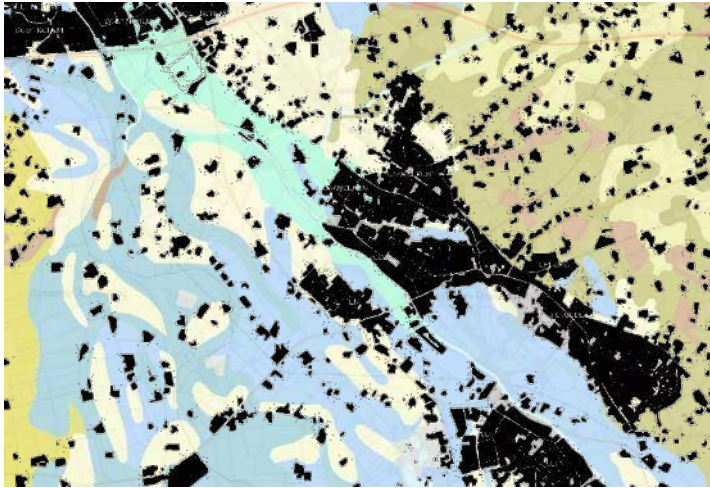

Afbeelding 6: Landschapselementen op historische kaart 1858

⁴ Visie Natuurontwikkeling Slingeland Ziekenhuis, Locatie A18 afrit 4, Wissing Megchelen, 25 februari 2016.

2.3. Huidige structuur

Op een grotere schaal is in de structuur van de bebouwing de richting te herkennen van de laagte langs de rivier en de hogere delen. De occupatie van het landschap is gebaseerd op het verschil in ondergrond. De historische bebouwing werd zo gesitueerd dat de woning droog bleef én gebruik gemaakt kon worden van de goede voedingsbodem in de laagtes. Dit resulteert in een aantal bebouwingslijnen die evenwijdig aan de rivierlopen en de zandruggen georiënteerd zijn. Dit is ook in de huidige bebouwingsstructuur nog te herkennen, zie afbeelding 7.

Afbeelding 7: De huidige bebouwing is door geprojecteerd op de geomorfologische kaart

Ingezoomd richting het plangebied, zoals op afbeelding 8, is duidelijk te zien hoe de bebouwing is geclusterd langs Gaanderenseweg, onderaan het beboste rivierduin. In de laagte van de rivier liggen de erven meer verspreid, dicht bij de grens tussen nat en droog volgen ze de richting van het duin.

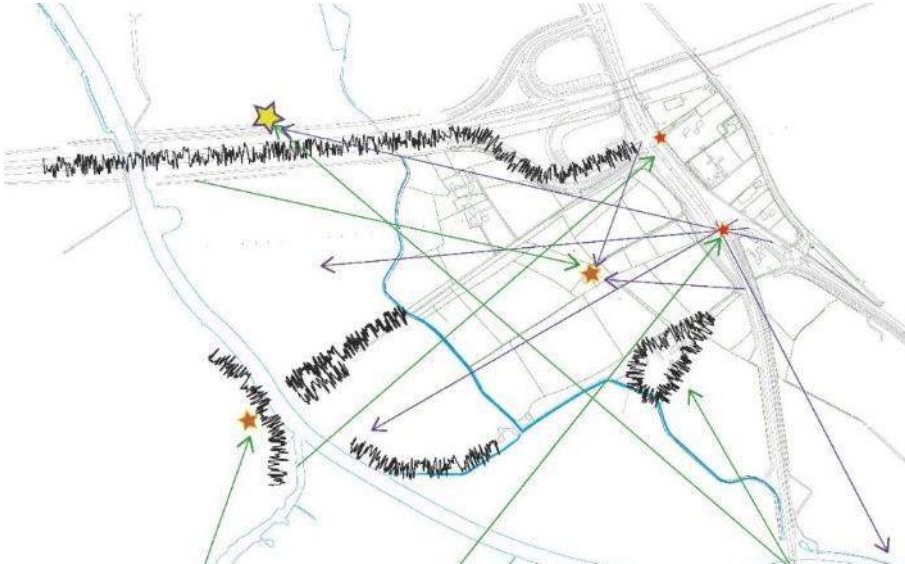
Voor inpassing van het ziekenhuis in het landschap zal de bebouwing de aanwezige structuren volgen. De hoofdrichting van het cluster van bebouwing in de buurt van de Gaanderenseweg/ Ettenseweg is dus evenwijdig aan het rivierduin. Binnen het cluster is het mogelijk dat losse bebouwingselementen, onderdelen en/of bouwlagen, zich anders oriënteren. De bebouwing richting de rivier zal zich anders oriënteren, in aansluiting op de richting van het landschap, zie historie.

Afbeelding 8: Hoofdpijnen structuur, aangeduid richting bebouwing ziekenhuis (zwarte pijl) i.r.t. zonering Gaanderenseweg (paars)

2.4. Barrières en zichten

De zichtrelaties met het omliggende landschap wordt beïnvloed door de barrière werking van een aantal opgaande beplantingen, zie zigzaglijnen in afbeelding 9. Zo beperkt de beplanting langs de voedingsloot en de Oude IJssel het zicht op het plangebied vanaf de overzijde van de Oude IJssel. De opgaande beplanting rondom het erf met woonhuis en sloopbedrijf beperkt het zicht vanaf de Ettenseweg richting Doetinchem, zie afbeelding 8. De beplanting langs de A18 en de afrit 4 beperkt het zicht vanaf de snelweg. Talud en beplanting vormen een massale ‘achterwand’ voor het gebied.

Afbeelding 11: Zichtlijnen en barrières huidige situatie

Afbeelding 9 Zicht op reclamezuil over Harreveldse tochtsloot

Afbeelding 10 Erfbeplanting rondom woning en sloopbedrijf

Een aantal elementen zorgt voor de focus van de zichtlijnen (sterren in afbeelding 9). Boven de beplanting van de snelweg is vanuit de verre omgeving een hoge reclamezuil te zien (afbeelding 10). Historisch gezien is het zicht op de toren van Kemenade interessant. Deze is niet heel duidelijk te zien vanuit het plangebied, gezien de opgaande beplanting rondom het kasteel. Binnen het plangebied vormt de historische boerderij het visuele middelpunt. De kruisingen met verkeerslichten zorgen voor een onderbreking in het voortbewegen over de Ettenseweg en de start van diverse zichtlijnen.

De komst van het ziekenhuis op deze locatie beïnvloedt het zicht op het gebied. De volumes van de bouwmassa vormen een nieuwe barrière. De impact op de ruimtelijke beleving kan enigszins worden beperkt door nieuwe massa's zodanig te positioneren dat ze aansluiten bij bestaande barrières, zoals erfbeplanting (afbeelding 11). Door behouden van bestaande zichtrelaties en het zorgvuldig creëren van nieuwe focuspunten in gebouw(en) en terreininrichting, kan een nieuwe logische ruimtelijke relatie ontstaan met de omgeving. De landschappelijke inpassing van het ziekenhuis, afgestemd op de huidige situatie en de historie, heeft als doel om ruimtelijke relaties te behouden, te herstellen en/of nieuwe te creëren.

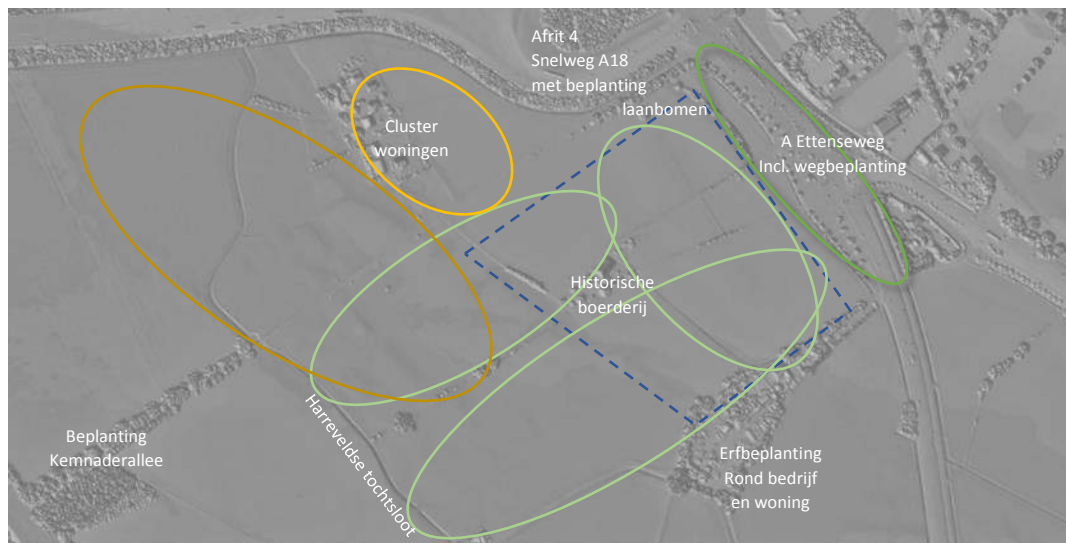
2.5. Ruimtelijke eenheden

Op onderstaande luchtfoto, afbeelding 12, is op grote lijnen in het bodemgebruik, de zonering in bodem en hoogte van duin naar rivier te herkennen.

Afbeelding 12: Luchtfoto en aan de omstandigheden gerelateerd bodemgebruik

Op afbeelding 13 is aangegeven hoe ruimtes ervaren worden. De bomenrijen langs de Ettenseweg en een restant van een (elzen)singel in het plangebied zorgen voor een ruimtelijke eenheid rond de verkeerslichten. Voor de landschappelijke inpassing van het terrein is het een optie om deze eenheid te behouden, dan is de eerste indruk van langsrijdend verkeer vanaf die zijde minder verstoord.

Afbeelding 13: Schematische weergave ruimtelijke eenheden en begrenzing plangebied

Op het maaiveld zijn sommige landschappelijke lijnen niet sterk genoeg waarneembaar om de ruimte visueel te onderbreken. Zoals de Harreveldse tochtsloot en de laan van Kemnade. Dit komt door het ontbreken van opgaande landschapselementen. Voor de landschappelijke inpassing is het herstellen van de historische, groene, ruimtelijke structuren een uitgangspunt. Hiermee wordt

- (1) een kader gecreëerd voor de ontwikkeling van het ziekenhuis(terrein),
- (2) de historische landschapsstructuur hersteld en
- (3) invulling gegeven aan het herstel van het GO- netwerk voor de natuurontwikkeling⁵.

⁵ Zie visie natuurontwikkeling, Slingeland Ziekenhuis, locatie A18, afrif 4, Wissing Megchelen, februari 2016.

2.6. Verkeer

De twee fietsroutes langs de Ettenseweg (rood) en Gaanderenseweg (groen) verbinden Doetinchem en het buitengebied. Daarnaast is er nog een recreatieve fietsroute (geel) die langs het terrein slingert en onder het snelwegviaduct aansluit op een regionale route langs de Oude IJssel.

Afbeelding 14: Weergave fietsverkeersbewegingen in huidige situatie en opties voor toekomst

In de nieuwe situatie kan deze route (bijvoorbeeld via de blauwe lijnen) met de Ettenseweg verbonden worden om het landelijk gebied en de nieuwe ontwikkelingen beter toegankelijk te maken. De recreatieve route wordt hiermee verlengd tot aan (en voorbij) het ziekenhuisterrein.

2.7. Natuurbeleid

De locatie voor het nieuw te bouwen ziekenhuis ligt op het kruispunt van twee ecologische verbinding zones (Evez) in de Groene Ontwikkelingszone (GO) met natuurdoeltypen, zie afb. 15. 1. Evz Oude IJssel: Winde, rietzanger en Das. 2. (lichtgroen) Evz Montferland – Slangenbrug: Das

Afbeelding 15: ligging plangebied (blauwe stippellijn) nabij twee ecologische verbinding zones

In de GO worden natuur- en landschapselementen aangelegd ter verbetering van de migratiemogelijkheden voor planten en dieren, volgens de Atlas Kernkwaliteiten GNN en GO. In het kader van het bestemmingsplan is een visie op natuurontwikkeling geschreven⁶ met maatregelen gekoppeld aan de ontwikkeling van het ziekenhuis. Er wordt ingestoken op herstel van (delen van) het kleinschalige netwerk van landschapsstructuren. Een natuurlijke terreininrichting en realisatie van landschapselementen in het kader van de landschappelijke inpassing dragen hieraan ook bij.

⁶ Visie natuurontwikkeling, Slingeland Ziekenhuis, locatie A18, afrit 4, Wissing Megchelen, februari 2016.

3. Visie ziekenhuis

3.1. Nieuw ziekenhuis

In dit landschap komt een nieuwe functie: het ziekenhuis. De visie is dat het ziekenhuis “te gast is” in het landschap. Dit sluit aan op de visie van het Slingeland Ziekenhuis dat zij bij het verlenen van zorg te gast zijn in het leven van de patiënt. Het ziekenhuis erkent en onderstreept de waarde van groen voor de gezondheid: “Doelstelling van het Slingeland Ziekenhuis is om de groene omgeving te versterken en een synergie te laten vormen met de ziekenhuisfunctie.”⁷

Een actueel ziekenhuisconcept is dat van een “helende omgeving”, waarin de krachten en kwaliteiten van natuur en geneeskunde gebundeld worden. Met de nieuwbouw op deze locatie heeft het Slingeland Ziekenhuis de kans om een ‘helende omgeving’ te realiseren: in de vorm van een goed functionerend ziekenhuis dat een sterke relatie heeft met het landschap eromheen, visueel en functioneel. Het biedt kansen voor het leefklimaat, de gemoedstoestand en gezondheid. Een goede landschappelijke inpassing heeft dus ook meerwaarde voor de ziekenhuisomgeving.

3.2. Uitgangspunten

Hieronder volgt een aantal uitgangspunten van het Slingeland Ziekenhuis die betrekking hebben op de terreininrichting en de landschappelijke inpassing van de nieuwbouw:

Positionering

Mede bepalend in de ligging van de bebouwing (het ziekenhuis en zorg gerelateerde functies / derden) is enerzijds de geluidscontour van de snelweg A18 en anderzijds de benodigde ruimte aan de voorzijde van het terrein voor de verkeersafwikkeling in relatie tot de ontsluiting op de N317.

Verdeling functies

Er dient aandacht te zijn voor het ontvlechten van de verschillende verkeerssoorten, teneinde de verkeersveiligheid voor elke groep zo groot mogelijk te houden. De functie parkeren wordt gesitueerd tussen snelweg en de bebouwing (het ziekenhuis en zorg gerelateerde functies/derden). De parkeercapaciteit wordt middels een combinatie van maaiveld parkeren en een gebouwde parkeervoorziening verzorgd.

Uitgangspunten ziekenhuis

de positionering van bebouwing dusdanig te maken dat zowel vanaf de snelweg als de N317 het ziekenhuis zichtbaar is. de bouwhoogte staat in relatie tot de functieverdeling over de verschillende bouwlagen.

Uitgangspunten terreininrichting

Om een natuurlijke omzoming van de bebouwing te bereiken, worden de bouwvlakken en daarmee de bebouwing uit de erfgrans gesitueerd. Het programma en bijbehorende bouwwerken worden binnen de bouwvlakken opgericht.

Duurzaamheid

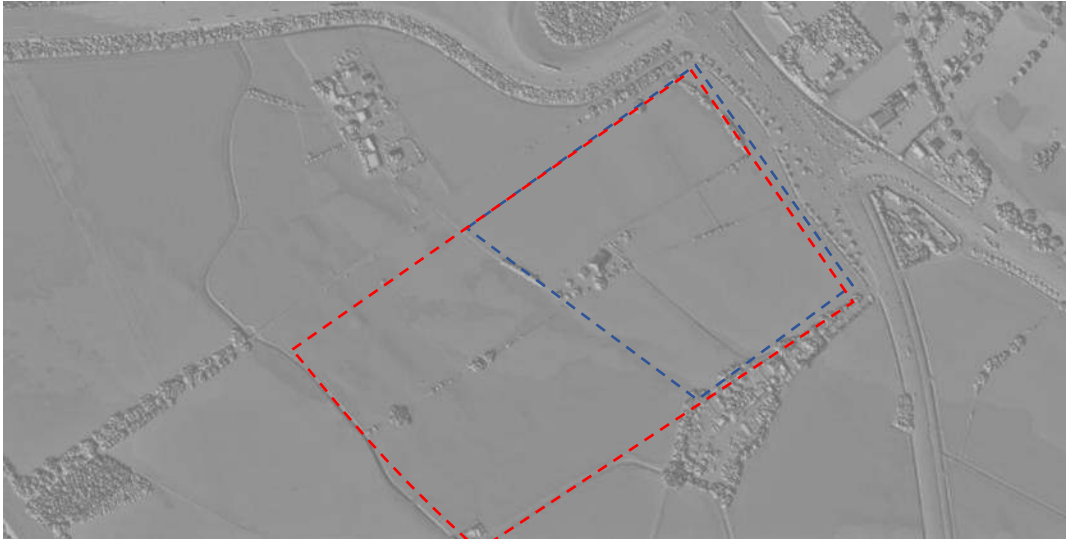
Er wordt uitgegaan dat het regenwater ter plekke wordt opgevangen, gebufferd en geïnfiltreerd. Het Slingeland Ziekenhuis zal hiervoor wadi's opnemen in het plangebied, mits dit de meest effectieve en ontwerptechnische wenselijke oplossing blijkt.

⁷ bron: Nota van uitgangspunten, versie 12 februari 2016, Pieterse Terwel Grevink (ptg advies).

4. Landschappelijke inpassing ziekenhuis

4.1. Aandachtsgebied:

Het terrein van het ziekenhuis is op afbeelding 16 aangeduid met een blauwe lijn. Met een rode lijn het langgerekte gebied aangeduid tussen de Harreveldse tochtsloot, de laan van Kemnade, de Ettenseweg en de weg langs het sloopbedrijf. Dit kan ook zoekgebied zijn voor het bestemmingplan, zodat daarbinnen ruimte is voor alle ontwikkelen, inclusief natuur- en wateropgaven.

Afbeelding 16: Aanduiding ziekenhuisterrein (blauwe stippellijn) en aandachtsgebied (rode stippellijn)

4.2. Ruimtelijk kader

Een logische begrenzing voor landschappelijke inpassing van het ziekenhuis is het langgerekte gebied tussen de Harreveldse tochtsloot, de laan van Kemnade, de Ettenseweg en de Oude Sluisweg. In de huidige situatie is deze eenheid niet goed herkenbaar, door het ontbreken van opgaande beplanting. Door de structuren te herstellen wordt zowel een groen kader gecreëerd rondom de ontwikkeling van het ziekenhuis als een deel van het ecologische netwerk hersteld. De natuurontwikkeling is gekoppeld aan landschappelijke inpassing, zie afbeelding 17.

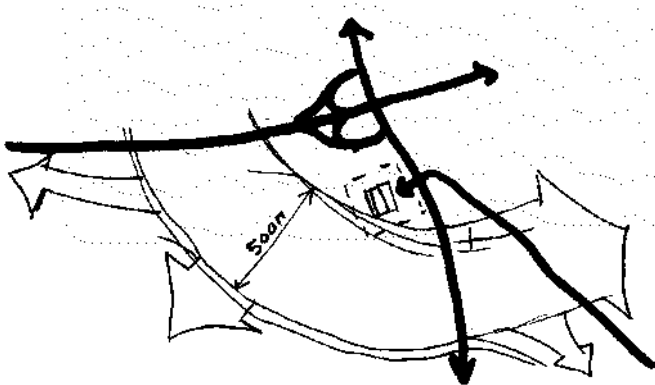

Afbeelding 17: Kaart ruimtelijk kader landschappelijke inpassing

4.3. Positionering

Vanuit de landschappelijke analyse is een aantal uitgangspunten voor de positionering van het Slingeland Ziekenhuis geformuleerd:

- Bodem en hoogte: Op een hoger of verhoogd gedeelte en/of in aangepaste vorm (op palen).
- Landschapshistorie/ huidige structuur: Gekoppeld aan de Ettenseweg langs het zandduin.
- Barrières en zichten/ massa en ruimte: Aansluitend op massa, vrijlaten van ruimtes.
- Verkeer: Om voldoende ruimte tussen gebouw en kruising te behouden voor het afwikkelen van verkeersfuncties, zal het ziekenhuis een zekere afstand behouden tot de Ettenseweg.
- Natuur beleid: Het ziekenhuis ligt bij voorkeur buiten de 500 meter zone, zoals gedefinieerd in de visie natuurontwikkeling Slingeland Ziekenhuis⁸. Deze zone, zie afbeelding 18, is gebaseerd op de EVZ voor de mogelijke relatie tussen het Waalse water en de Wrange.

Afbeelding 18: Schema wegen en verbindingzone EVZ

Op basis van de analyse is de conclusie dat het ziekenhuisgebouw voor de juiste landschappelijke inpassing gepositioneerd moet worden in de nabijheid van de bebouwing op adres Kemnaderallee 5, met een zekere afstand tot de Ettenseweg, zie afbeelding 19.

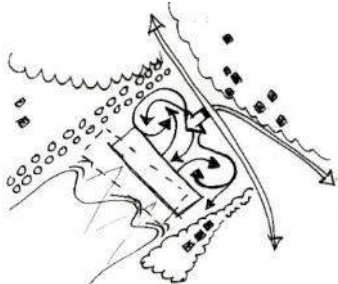

Afbeelding 19: Schema positionering ziekenhuis o.b.v. landschapsanalyse

⁸ Visie Natuurontwikkeling Slingeland Ziekenhuis, Locatie A18 afrit 4, Wissing Megchelen, 25 februari 2016.

4.4. Verdeling functies

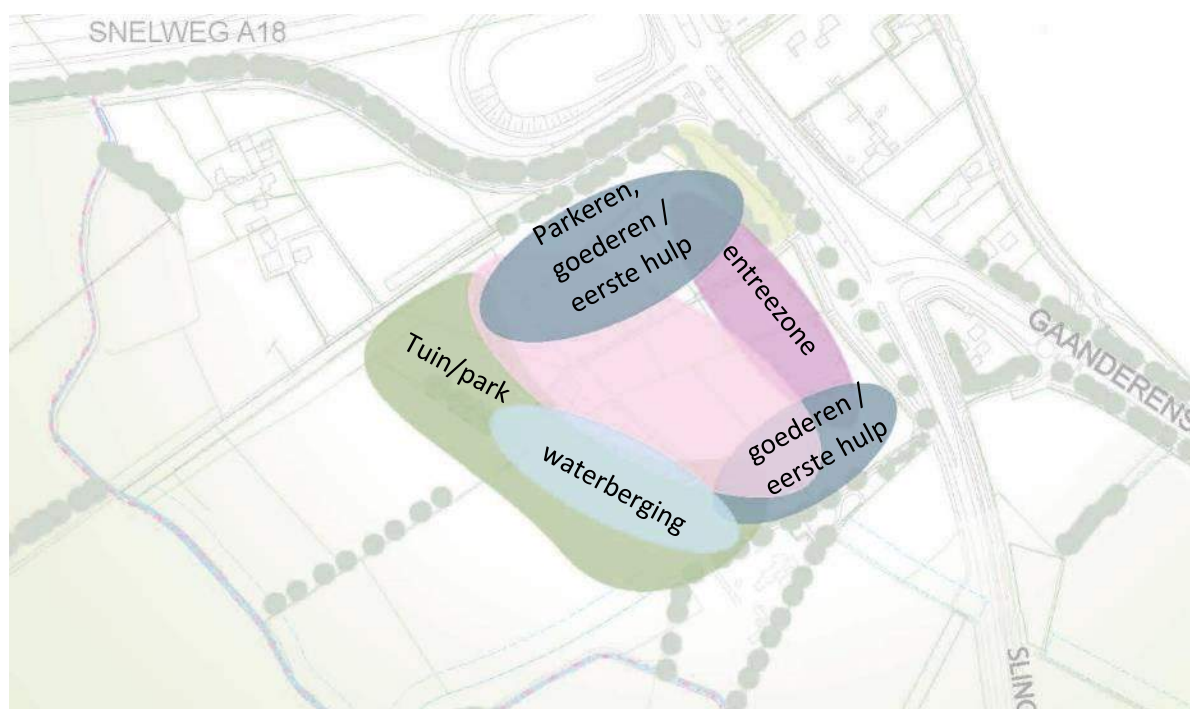
De terugliggende positionering van het ziekenhuis ten opzichte van de Ettenseweg biedt kansen voor de verdeling van functies over het terrein. Zo is het waarschijnlijk mogelijk om de meeste verkeersbewegingen aan deze zijde van de Ettenseweg af te wikkelen. De andere zijde – naar het landschap – blijft daarmee rustiger. De bouwvolumes van het ziekenhuis vormen de grens tussen de entreezijde en de landschappelijke zijde, zie afbeeldingen bij nummer 20.

Afbeelding 20: Schets en foto's van beleefbaar verschil tussen drukke zijde aan de Ettenseweg en het rustige landschap richting de Oude IJssel

De zoekzones voor functies op het terrein sluit aan bij de tweedeling in sfeer en context, zie afb. 21:

- Aan de Ettenseweg is de entreezone (lila), het visitekaartje van het ziekenhuis. Hier is een heldere indeling is belangrijk, die bezoekers op een logische wijze naar de juist plek begeleid.
- Er zijn twee zones (blauw) aangegeven voor parkeren, goederentransport en eerste hulp. De laatste twee zijn bij voorkeur gescheiden. Het parkeren legt een groot beslag op de beschikbare ruimte. Een deel van de opgave wordt in gebouwde vorm opgelost. Door het parkeren landschappelijk in te passen, gaat het terrein (met auto's) op in de omgeving.
- Aan de zijde van het landschap is een park gesitueerd (groen) met daarin de locatie voor waterberging (lichtblauw). Het park biedt kansen voor de helende omgeving, waarbij zicht op groen een belangrijk onderdeel is. Met de inrichting van het terrein worden visuele en ruimtelijke relaties gelegd. Het landschap kan als het ware tot aan de gevel komen.

Afbeelding 21: Aanduiding zoekzones voor functies op het terrein

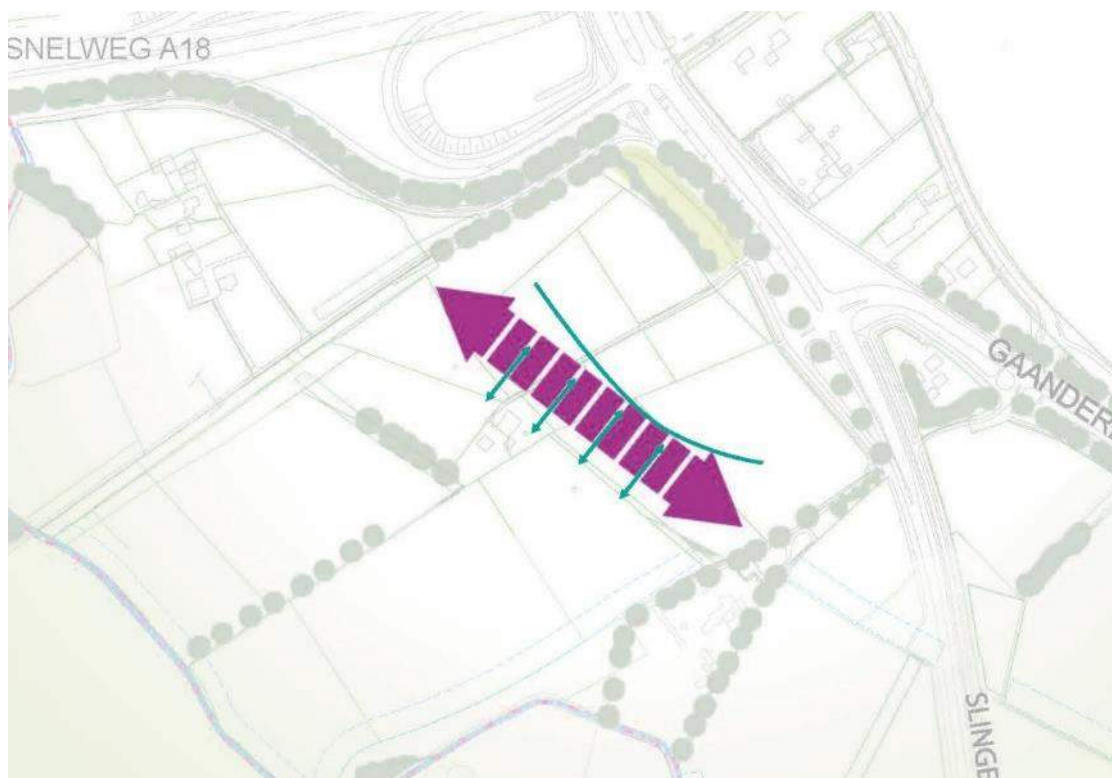
4.5. Inpassing ziekenhuis

Ook de functies binnen een ziekenhuis kennen een mate van beweging en rust, dit wordt door de architect afgestemd op de context. Aan de Ettenseweg is de entree; hier toont het gebouw zich en sluit het aan op de dynamiek van de diverse (verkeers)functies aan die zijde. Aan de zijde richting Montferland wordt invulling gegeven aan de wens om vanuit zo veel mogelijk ruimtes van het ziekenhuis een verbinding met het landschap mogelijk te maken.

Vanuit de functionaliteit van het ziekenhuis gaat de voorkeur uit naar een langgerekte basis. Aan of op deze basis zijn enkele bijzondere eenheden, die onderling verbonden zijn. De langgerekte basis wordt als geheel/groep evenwijdig aan de rivierduin georganiseerd volgend aan de historische bebouwingstructuur. Diversiteit van de richting van de elementen op zich en/of hogere lagen is daarbij niet uitgesloten. In tegendeel: als de elementen zich haaks op de rivier de Oude IJssel oriënteren sluit dit aan bij onderliggende structuren van het landschap. De relatie met het landschap wordt versterkt door overeenkomst in de richting van de te behouden/ herstellen opgaande landschapselementen.

Op afbeelding 22 is de hoofdrichting aangegeven dat vanuit de landschapshistorie en huidige structuur de voorkeur heeft voor het gebouwde volume (of het cluster van massa's) van het ziekenhuis. De weergave op de kaart is een symbolische aanduiding van de uitgangspunten. Er zijn veel mogelijkheden voor de invulling en vormgeving van een (of meer) volumes. Daarbij is vooral de interactie van het ziekenhuis met haar context belangrijk. Het gebouwde kan een barrière zijn, die de diverse bewegingen opvangt, maar ook een verbindend element en overgang in de omgeving:

- Aan de zijde van de Ettenseweg gaat het gebouwde de relatie aan met de maatschappelijke omgeving, als welkom voor bezoekers. Gevels / vormen vangen het zicht en sturen de beweging.
- Aan de zijde van het landschap gaat het gebouwde de relatie aan met de natuurlijke omgeving. Het vormt een overgang in volumes, materialisatie, gevels en op verschillende gebouwniveaus.

Afbeelding 22: Indicatieve richting van het ziekenhuis en de twee verschillende zijden

4.6. Inpassing terreininrichting

Een “helende omgeving” en het inpassen in het landschap maakt een sterke relatie tussen gebouw en omgeving wenselijk. Deze relatie wordt beïnvloed door de gekozen materialen en vormgeving voor gebouw en omgeving. Ze vormen een geleidelijke overgang of juist een helder contrast.

Een groot gedeelte van het ziekenhuisterrein krijgt de sfeer van beleefbare natuur. Dat wil zeggen dat de terreininrichting en met name het groen een positieve bijdrage levert aan de beleving van de plek. Dit kan op vele manieren vormgegeven worden. Met een natuurlijke materialisatie en een landschappelijke inrichting, zie afbeeldingen bij nummer 23, komt het landschap tot aan het gebouw én wordt de verbinding gelegd naar de omgeving. Het landschap wordt kleinschaliger met meer kansen voor flora en fauna; als foerage gebied en/of onderdeel van grotere verbindingen. Zo biedt dit terrein kans en een impuls voor nieuwe ontwikkeling van natuur en landschap in een groter gebied.

Afbeelding 23: Sfeerbeelden natuurlijke terrein inrichting

De functionaliteit van het terrein blijft uitgangspunt voor de inrichting. Functies worden zo veel mogelijk ingepast in het landschap om ongewenste verstoring te beperken. Praktische voorbeelden: - Een bloeiende haag of beplanting rond wegen of parkeren, die licht afvangt en een schuilplek biedt. - Regenwaterbuffering en beperken van verharde oppervlaktes, die de waterbalans beïnvloeden.

4.7. Duurzaamheid

In alle aspecten van de landschappelijke inpassing is een mate van duurzaamheid vervlochten, want rekening houden met het aanwezige en inspelen op toekomstige ontwikkelingen geeft invulling aan een lange termijn visie. Op niveau van toegepaste materialen voor gebouw en omgeving is er veel mogelijk om de duurzaamheid te verhogen, zoals isolatie, solar, groene daken, halfopen verhardingen, waterzuivering en meer. Ook is er veel te winnen met hergebruik van materialen, water en energie. De basis van duurzaamheid in plannen ligt in het denken vanuit de vitaliteit van diverse systemen als één geheel. De onderlinge relatie tussen de mens, gewenste functies en natuurlijke omgeving moet gezond zijn en in evenwicht. De natuur is de leidraad. Vitaliteit van mens en omgeving is het doel.

De focus van het ziekenhuis ligt voor de realisatie en gebruik van het gebouw en terrein – logischer wijs - op het vervullen van haar kernfunctie: zorg. De gebouwen en het terrein worden ingericht en vormgegeven in relatie met de omgeving en ook worden kansen gecreëerd voor natuur- en landschapsontwikkeling (zie natuurvisie). Dit alles draagt bij aan een helende omgeving voor het ziekenhuis en een goede relatie met het omliggende landschap.

Tussentijds toetsen en het toepassen van de nieuwste (technische) ontwikkelingen (op kleine schaal) vergroot de duurzaamheid van het systeem. Samenwerken met diverse disciplines en kenniscentra voor onderzoek en innovaties biedt kansen voor innovatie en wetenschappelijke onderbouwing van keuzes en kernwaarden en borging daarvan in het proces en de producten.

4.8. Natuurontwikkeling

In het kader van het bestemmingsplan is een visie op natuurontwikkeling geschreven met mogelijke maatregelen, die vanuit de ontwikkeling van het ziekenhuis op deze locatie een impuls krijgen.

Afbeelding 24: Visie Natuurontwikkeling Slingeland Ziekenhuis, Locatie A18 afrit 4, Wissing Megchelen, 25 februari

Het aandachtgebied voor natuurontwikkeling is ruim en wordt begrensd door de logische barrières van water en wegen, zie ingekleurd gebied op afbeelding 24. De focus voor de maatregelen beperkt zich tot de gemeentegrens. Er worden opgaande landschapselementen hersteld en aangelegd ter bevordering van landschapsherstel en de natuurontwikkeling. Het tussenliggende land kan vooralsnog de huidige landbouwfunctie behouden, mits in overeenstemming met natuur- en landschapswaarden, zoals dit is vastgelegd in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.

5. Samenvatting

5.1. Ruimtelijk kader

Een logische begrenzing voor landschappelijk inpassing van het ziekenhuis is het langgerekte gebied tussen de Harreveldse tochtsloot, de laan van Kemnade, de Ettenseweg en de Oude Sluisweg. In de huidige situatie is deze eenheid niet goed herkenbaar, door het ontbreken van opgaande beplanting. Het ruimtelijk kader voor de landschappelijke inpassing is weergegeven op afbeelding 25. Door deze structuren te versterken wordt zowel een groen kader gecreëerd rondom de ontwikkeling van het ziekenhuis als een deel van het ecologische netwerk hersteld. De natuurontwikkeling is gekoppeld aan landschappelijke inpassing.

Afbeelding 25: Ruimtelijk kader landschappelijke inpassing

5.2. Randvoorwaarden

Het ziekenhuisterrein wordt ruimtelijk verweven met het omringende landschap. Door de inrichting van het terrein en natuurontwikkeling rondom het terrein worden visuele en ruimtelijke relaties gelegd met het landschap. In de beleving kan het landschap als het ware tot aan de gevel komen. Dat biedt kansen voor de helende omgeving, waarbij zicht op groen een belangrijk onderdeel is.

Voor het functioneren van het ziekenhuis wordt ingezet op een logische en een overzichtelijk geheel, waarin de combinatie van rust en hoge functionaliteit zorgt voor een veilige en prettige verblijf- en werkomgeving. In de situering van volumes en functies zal rekening gehouden worden met het landschap en de functionele context. Onderstaande kaart omvat de uitgangspunten die vanuit landschappelijke inpassing mee te geven zijn voor de invulling van deze locatie. Deze zullen voor een volledig beeld gecombineerd moeten worden met de wensen vanuit het ziekenhuis voor het vervullen van haar kernfunctie: zorg, de visie op natuurontwikkeling in kader van Slingeland Ziekenhuis en de ruimtelijke kaders vanuit de gemeente.

5.3. Plankaart randvoorwaarden landschappelijke inpassing

Een logisch en overzichtelijk geheel biedt rust en hoge functionaliteit en versterkt onderlinge relaties. In onderstaande kaart, afbeelding 26, komen alles aspecten die hiervoor besproken zijn bij elkaar.

Afbeelding 26: Kaart uitgangspunten landschappelijke inpassing Slingeland Ziekenhuis.

